

Runolaulajapatsaan paljastusjuhla Korpiselällä.

Karjalan Sivistysseuran neljäs runolaulajapatsas pystytettiin tänä kesänä Korpiselän Tolvajärven kylän läheisyyteen maantien varteen n. s. Kivisillan päässä, tällä kertaa noilla erämailla asuneiden kuulujen shemeikkalaisten runolaulajain ja metsänkävijäin ja toiseksi Vornasten aikaisemmin urhokkaita metsämihiä ja osaksi myös lauluniekkokäsitänneen suvun yhteiselle muistolle — sukujen, joista patsas tuli lähemmäksi Vornasten asuinpaikkoja, mutta ensi sijassa kohdistuen Shemeikan suuren laulajasuvun kunnioitukseen ja muiston säilyttämiseen. Että patsas sijoitettiin kysymyksessä olevalle paikalle Tolvajärven kylän lähelle, joihin paikan erinomaisesta sopivaisuudesta, ympäristön suuresta luonnonkauneudesta, n. s. Tolvajärven »Punkaharjusta», jota myöten pitkä erämaantie ja nykyisin jo myöskin enenevä matkailijaliikenne kulkee, sitä vastoin kuin Shemeikan kylä on aivan syrjässä ja jääneekin sellaiseksi tielinjoille sattumattoman asemansa ja vuosi vuodelta tapahtuvan väheneminsä vuoksi.

Tarkoitus on ollut pystyttää myöskin sellaisia patsaita, jotka eivät tule haudoille — senkin vuoksi, kun monien menneiden kansan mahtimiesten hautoja ei enää tunneta —, siis varsinaisia muistopatsaita, jotka matkamiehille ja muulle laajemmalle yleisölle, paitsi sukujen ja seutukuntain jälkipolville, puhuisivat noiden menneiden miesten työstä ja velvoittaisivat jälkeensäjääneitä, heimoa ja koko kansaa omiin persoonallisen kunnan ja hengen viljelyn osoituksiin jatkuvina aikoina. Pääasia ja yksinomainen tarkoitus ei ole siis yksityinen kunnianosottaminen, vaan toivomuksen mukaan työ koko heimolle ja kansalle, — myötävaikutus siihen, että Karjalankin rajakorvet saisivat sivistyksen muistomerkkejä ja korppiinkin vähitellen muuttuisi sivistysmaaksi.

Patsas pystytettiin seuran sihteerin johdolla heinäkuun 14 p:n jälkeisellä viikolla paikallisen asiamiehen ja naapuripitäjästä Suistamolta tulleiden apuvoimien avulla. Torstaina heinäkuun 18 p:nä oli jo patsas pystyssä, jota kohoittamaan oli saapunut joukko kyläläisiä. Kahtena sen jälkeisenä päivänä oli patsaan paikka ja ympäristö, osaksi

Tolvajärven runolaulajapatsas.

sen läpi kulkevine maanteineen, puhdistettu ja tasoteltu, ja sunnuntaina heinäkuun 21 p:nä klo 1:ltä voitiin alkaa

patsaan paljastusjuhla.

Sen alkoi Vornasten sukuun kuuluva Suojärvellä asuva kauppias *Antero Vornanen* kanteleen soitolla, jossa esitti muutamia uudempia kappaleita ja sitten oman sommittelemansa »Karhunpeijaismarssin».

Seuran sihteeri kirjailija *Iivo Härkönen* piti sen jälkeen patsaan paljastuspuheen, joka on julkaistuna toisessa paikassa lehteämme.

Paljastuksen jälkeen kiitti puhuja kaikkia, jotka olivat avustaneet ja edistäneet patsaan aikaansaantia ja nostamista sekä erityisesti Suomen valtiota, joka Maatalousministeriönsä ja Metsähallituksensa kautta oli luovuttanut maksuttomasti maa-alan tä-

tä patsasta varten, ja valtion läsnä olevaa edustajaa ministeri U. Branderia.

Paljastuksen tapahduttua nähtiin kehysaitauksen sisältä maantien pohjoispuolelta harjun reunalta sementtialustalla ja harmaalla pohjakivellä seisova yli kaksi metriä korkea mustagraniittinen kivi, jonka kiillotetulla pinnalla oli ensin ylhäällä kultainen kantele ja sen alla sanat:

SHEMEIKAN ja VORNASTEN
laulaja- ja metsämiessukujen muistolle

MATKAMIES PYSÄHDY!
Sukukuntasi parhaitten henget
haastavat muinaisuudesta.

Karjalan Sivistysseura
pystytti patsaan
kansalaisten avulla
kesällä 1929.

Paljastuspuheen jälkeen lauloi Korpiselän kirkonkylästä saapunut kuoro kanttori Monosen johdolla isänmaalliset laulut: »Mä oksalla ylimmällä», Suomen laulu ja Laulu Vuokselle.

Tolvajärven patsas sillasta päin nähtynä.

Patsas istumapenkkeineen kivisillalle päin.

Ministeri *U. Brander* piti juhlapuheen.

Tässä liikuttavan kauniissa ja lennokkaasti esitetyssä puheessaan puhuja terotti mieliin seudun luonnon erinomaista kauneutta ja sen sekä tämän nyt pystytetyn patsaan ja sen aiheen velvottavuutta. Korpi on pyhä, Jumalan luoma luonto on pyhä, ja hartaudella on sen keskuudessa käveltävä ihmislapsen, jolle osaksi on pantu tämän luonnon viljeleminen ja suojeleminen. Vähimmälläkään tavalla ei ole koskettava sen rauhaan sitä turmelevassa muodossa; niin myös isien työn muistomerkki on pidettävä koskemattomana ja pyhänä. Kaikki seisomme tässä siinä onnellisessa asemassa, että tämä maakamara on Suomen valtion oma ja siis kaikkien oma. Sitäkin suuremmalla syyllä on aihetta suojella tätä paikkaa kaikkien yhteisenä muistopaikkana.

Ylevämielisen puheensa jälkeen kiitti puhuja Suomen valtion puolesta patsaan pystyttäjää ja toimeenpanijoita kaukonäköisen toimenpiteen johdosta patsaan nostattamiseksi Karjalan salojen rauhan ja luonnonkauneuden keskelle, joka tästedes tulee varmaan yhä enemmän vetämään muun Suomen huomiota puoleensa, näine merkittävästi yhdistävine luonnonsiltoineen.

Puheen jälkeen soitti taas kanteleensoittaja Vornanen ja kansak. opettajatar *S. Härkönen* lausui Kalevalan 14 runon, Lemminkäisen hirvenhiihdosta.

Lehtori *Eliel Vartiainen* piti laajan ja valaisevan esitel-

män *Shemeikan* ja *Vornasten* sukujen esivaiheista, siinä juontaan näiden sukujen juuret aina 1500-luvulta.

Kirkonkylän kuoron taas laulettua piti kansak. opettaja *A. Terentjeff-Teräntö* puheen paikkakuntalaisten puolesta, missä vastaanotti paikkakunnan huoltoon patsaan sekä kiitti seuraa patsaan nostattamisesta tänne salojen keskelle.

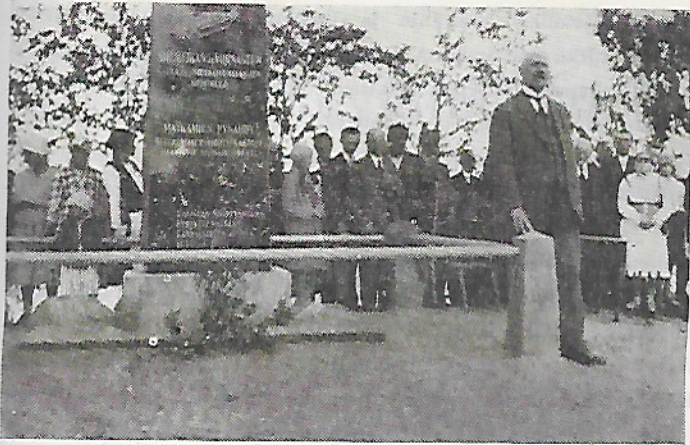
Vapaita puheita pitivät vielä kansak. opettaja *Yrjö Laine* *Korpiselän Saarivaarasta* ja tohtori *Rafael Engelberg*, joka toi tervehdykset Helsingistä sekä kehotti Raja-Karjalan kulttuuria säilyttämään kauniimmat ja luonteenomaisimmat erikoisuutensa, jotka näille seuduille antavat lempeän runokasta sävyä sekä tuovat lisää suomalaisen sivistykseen.

Luettiin vielä Raja-Karjalan Sivistysliiton ja Karjalan ulkomaisen valtuuskunnan sähkösanomatervehdykset, kauppias *Antero Vornanen* kiitti *Vornasten* suvun puolesta ja rouva *Anna Vornanen*, o. s. *Shemeikka*, luki runopukuisen kiitoksensa ja tervehdyksensä *Shemeikan* suvun puolesta.

Lehtori *Eliel Vartiainen* laski patsaalle kauniin jäkäliehkuraseppeleen *Sortavalan Karjalaisen Säätion* puolesta.

Kaunis, ylentävä tilaisuus päättyi yhteisesti laulettuun Karjalaisten lauluun.

Juhlää suosi mitä erinomaisin sää ja juhlayleisöä, pääasiassa omilla autoillaan tullutta, oli läheltä ja kaukaa lähelle tuhannen hengen.

Ministeri U. Branler juhlapuhellessaan paljastustilaisuudessa.

Patsas valmiina: Pystyttäjät pystyttämisen ja raivaustyön jälkeen.

Karjalaiskiset.

Tämänkesäiset kisat vietettiin Lieksassa elokuun 3—4 p:nä. Kuten odottaa sopi, kokoontui näihin juhliin varsin runsaasti karjalaispakkolaisia. Olihan juhla rajaseudulla lähellä pakolaisten omia kotialueita ja niiden toimeenpano tapahtui karjalaisten oman elimen Karjalan kisakomitean, alotteesta. Tosin juhlien järjestely, ohjelman suorittaminen kävi pääasiallisesti paikallisin voimin, mutta varsinaisille kisoille, urheilukilpailuille, tuntuva leiman antoi aitokarjalainen aines. Kisoilla juhla alkoi Pielisjärven skin urheilukentällä, missä tervhdyssanat paikallisen juhlatoimikunnan puolesta lausui juhlien ylitoimitsija insinööri K. Lehtinen Lieksasta. Pian olivatkin kisat täydessä käynnissä, läsnäoleva yleisö juhlatuulella ja kisailijat kilpainnostuksessa. Moni Karjalan pulskaa briha pinnisteli sisukkaasti toverinsa rinnalla viimeisiä voimiaan tuttuja ja tuntemattomien, kentiespä oman mielitietynsäkin, seurassa tämän karjalaisille läheisen kilpailun kulkua. Sivullinen seuraaja saattoi helposti huomata, ettei karjalainen neito seisonut kylmänä katselijana heimonsa poikien osoittaessa ottelukuntoaan kilpailukentällä, missä oli mukana kehityksessään jo pitemmällekin päässeitä suomalaisia heimoveljiä. Naisilla näihin kisoihin ei ole aktiivista osanottoa. Mutta miksei ketterä karjalaisneito ja nainen voisi vastaisissa kisoissa päästä mukaan muullakin tavalla kuin sähköisin silmäyksin, huivinsa hulmahteluin? Onhan nainen mukana kansainvälisissä olympialaisissa.

Katsellessa mielihyvin karjalaisten kisaa, urheilukilpailua, heräsi itsestään ajatus miten mainio keksintö — sanon keksintö — oli alkuaan näiden kisojen järjestäminen eioisille, toimeliaille karjalaisille. Urheilukilpailuthan, lukuunottamatta karjalaisten omia erikoisia kansallisia kilpalekkejä, ovat olleet heille aivan uutta. Vielä ei kauvan ovat joustavajänteriset ja lujalihaksiset karjalaisnuorukaiset kuljeskelleet kädet taskussa urheilukentän ohi ja kummeksien katselleet suomalaisnuorison innostunutta touhua hiessä ja tomussa ymmärtämättä, mikä ihmeellinen voima valtaa kilpailijat kiistakentällä. Missä muualla kuin arkisessa aherruksessa ja illat-

suissa olisi hänen ennen tarvinnut jäseniään jännittää? Toisin alkaa olla nyt asianlaita. Todella mitä miellyttävimmät ja oikeammin sanoen sykähdyttävän näyn tarjosi urheilukilpailu ainakin tämänkesäisissä kisoissa. Aivan yksipuolisiksi siinä suhteessa ovat muodostuneet ja jääneet muuten niin arvokkaat Itä-Karjalan komitean tavanmukaiset heimojuhlat. Ei kumma, että ajanpitkään pelkkä henkinen ohjelma väljähtyy ja passiivisena olo seilaiselle aktiiviteetille kuin karjalaiselle luonteelle käy kuolettavaksi. Karjalainen Kisakomitea on oivaltanut ajoissa välttää tätä yksipuolisuutta ottamalla kerahmejensa ohjelmaan henkisen ohjelman ohella ruumiillisen ponnistelun, urheilun, vieläpä saattanut sen päätekijäksi.

Missä määrin urheilu tarkoittaa näissä kisoissa ruumiillisen voiman ja kunnon kohottamista karjalaisten vastaisia suuria kansallisia ponnisteluja varten, sitä ei syräinen tiedä; joka tapauksessa se näyttää verrattomalta kasvatuksesta. Tämän tosiasian totesi niin kilpailukentällä kuin palkintojen jaossa, jolloin innostus oli ylimillään, karjalainen herkkämieli suorastaan säteili. Tulokoon sanotuksi, että palkintojen jakaja insinööri K. Lehtinen, karjalaisten psyyken tuntijana, osasi hypnosoida mielet todelliseen korkeajännitykseen.

Ettei edellä sanottu innostus ole pelkkää puhetta, pötyä, sitä todistaa kai sekin, ettei seuraaville kisoille tarvitse enää etsiä paikkaa eikä kolkutella hyvien ihmisten ovilla tiedustelemalla, tahtoivatko ne ottaa kisat huollettavakseen, niin suuri puuha kuin niistä onkin paikkakunnalle, sillä jo on tehty suorastaan kisapaikkatarjouksia. Ja jollei voittamattomia esteitä satu, tulevat ne ensi kesänä olemaan Ämmäkosken kaupungissa, Kajaanissa. Toinenkin innoituksen osoitus: eräs soutuurheiluihin osallistunut joukkue päätti jo nyt hyvissä ajoissa rakennuttaa itselleen sitä varten oikean tarkoituksenmukaisen kilpaveneen. Kun tällaisia ennakkopäätöksiä syntyy, silloin ei enää tarvitse kenenkään epäillä vastaisienkaan juhlien onnistumista, silloin niitä on helppo toimeenpanna.

Urheiluinnoituksen ollessa puheena en malta olla mainitsematta